



**Skupština Crne Gore  
Parlamentarni institut  
Istraživački centar**

**Uvođenje programa engleskog jezika za djecu koja pohađaju  
predškolske vaspitno-obrazovne ustanove u pojedinim zemljama  
EU i zemljama regiona**

---

**Podgorica, 15. maj 2020. godine**



Broj:

Klas. br: 00-52-4/20-

Datum: 15. maj 2020. godine

Pripremio: Istraživački centar Skupštine Crne Gore

---

*\* Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.*

*\*\* Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*



## SADRŽAJ

### UVOD

<b>1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA .....</b>	<b>5</b>
<b>2. KOMPARATIVNI PREGLED.....</b>	<b>7</b>
AUSTRIJA .....	7
BELGIJA.....	7
ESTONIJA .....	7
FINSKA.....	8
FRANCUSKA.....	8
HRVATSKA .....	8
ITALIJA .....	9
LITVANIJA.....	10
NORVEŠKA.....	10
SLOVENIJA.....	10
SRBIJA .....	11
ŠPANIJA.....	11
<b>IZVORI INFORMACIJA.....</b>	<b>13</b>



## UVOD

Učenje stranih jezika u ranijem uzrastu u školama širom svijeta postalo je odlika globalne obrazovne scene tokom posljednjih godina. Taj fenomen proširio se kao rezultat zahtjeva i očekivanja roditelja, sa jedne, i želje obrazovnih vlasti da unaprijede jezičke sposobnosti i interkulturalno razumijevanje, sa druge strane.<sup>1</sup>

Tako je učenje stranog jezika u ranijem uzrastu postalo svjetski trend i sada je prisutno da djeca počnu sa učenjem jezika koji nije njihov maternji jezik čak i prije početka osnovnog obrazovanja, odnosno od prve do sedme godine života. Kao svjetski jezik sa najvećim brojem govornika širom svijeta, engleski sada preovladava kao strani jezik, što svjedoči o „globalnoj revoluciji u obrazovanju“. Osim toga, zajedno sa pismenošću na maternjem jeziku, računanjem i informacionim tehnologijama, engleski jezik postaje osnovna vještina, a ne samo strani jezik koji je dio nastavnog programa. Tako i predškolski programi u velikom broju prate ovaj trend pa je u nekim evropskim zemljama engleski jezik i formalno dio nastavnog programa u predškolskim ustanovama.<sup>2</sup>

Takođe, kvalitetno obrazovanje i vaspitanje u ranom uzrastu postalo je sve više rasprostranjeno na globalnom nivou kako u javnom, tako i u privatnom sektoru, tokom posljednjih godina i decenija, mada i dalje postoji velika razlika u pristupu. Istraživanja su pokazala dodatnu vrijednost kvalitetnog obrazovanja u vitalnoj, predškolskoj fazi, za kasnija dostignuća. Isto tako, sve je više zahtijeva od strane roditelja da se obezbijedi da djeca napuste školu sa usavršenim engleskim jezikom koji se smatra međunarodnim jezikom komunikacije u sve više domena te ključem socijalnog i ekonomskog napretka.<sup>3</sup>

U navedenom kontekstu, Istraživački centar je u ovom radu, na zahtjev, a u skladu sa dostupnim podacima, predstavio podatke u vezi sa postojanjem zakonski propisane obaveze uvođenja programa engleskog jezika za djecu koja pohađaju vrtić, odnosno obavezom predškolskih vaspitno-obrazovnih ustanova da ponude program engleskog jezika (kao prvog stranog/nematernjeg jezika ) djeci do njihovog polaska u školu, propisivanjem uzrasta od kojeg se djeca mogu uključiti u navedeni program te postojanjem obaveze pohađanja programa ili pak saglasnosti za uključivanje djece u program od strane stručnog lica ili roditelja. Navedni podaci prikupljeni su za određeni broj zemalja Evropske unije i regiona: **Austrija, Belgija, Estonija, Finska, Francuska, Hrvatska, Italija, Litvanija, Norveška, Slovenija, Srbija i Španija**. Za potrebe ovog rada, podaci su, u najvećoj mjeri, prikupljeni posredstvom mreže Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju, kao i iz važećeg zakonodavstva i drugih relevantnih izvora informacija.

---

<sup>1</sup> Victoria A Murphy and Maria Evangelou, *Early Childhood Education in English for Speakers of Other Languages*, British Council 2016, [https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub\\_F240%20Early%20Childhood%20Education%20in%20FINAL%20web.pdf](https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub_F240%20Early%20Childhood%20Education%20in%20FINAL%20web.pdf) (6.5.2020)

<sup>2</sup> Savic, Vera, 2016, *Current issues in learning English as a foreign language at preschool: Challenges and prospects*, [https://www.researchgate.net/publication/324227592\\_Current\\_issues\\_in\\_learning\\_English\\_as\\_a\\_foreign\\_language\\_at\\_preschool\\_Challenges\\_and\\_prospects](https://www.researchgate.net/publication/324227592_Current_issues_in_learning_English_as_a_foreign_language_at_preschool_Challenges_and_prospects) (6.5.2020)

<sup>3</sup> Murphy and Evangelou, 2016



## 1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Među analiziranim zemljama **Španija** je jedina u kojoj je **propisana obaveza učenja stranog jezika za djecu uzrasta od tri godine**. U skladu sa zakonodavstvom ove zemlje, **obrazovanje u ranom djetinjstvu nije obavezno**, ali u slučaju pohađanja tog nivoa obrazovanja, propisana je obaveza učenja stranog jezika za djecu uzrasta od tri godine pa nadalje. Obaveza učenja stranog jezika odnosi se na svu djecu navedenog uzrasta, te **nije potrebna saglasnost roditelja niti stručnih lica**. Kada je riječ o **uzrastu djece od nula do tri godine, ne postoji zakonska obaveza za učenje stranog jezika**, već od predškolskih ustanova ponaosob zavisi da li će u nastavni program uvrstiti strani jezik. Takođe, **propisima nije predviđen uslov da strani jezik bude engleski**. Međutim, **u praksi je to jezik koji se uči u najvećem broju slučajeva**.

Zakonodavstvo manjeg broja zemalja obuhvaćenih istraživanjem **ne predviđa obavezu uvođenja programa engleskog ili nekog drugog stranog jezika** za djecu koja pohađaju predškolske vaspitno-obrazovne ustanove **kao ni mogućnost učenja stranog jezika u ranom uzrastu (Belgija, Italija i Litvanija)**. Tako, u ovim zemljama, mogućnost učenja stranog jezika u ranom uzrastu ostaje na nivou privatnih časova ili kurseva za djecu koje finansiraju roditelji (**primjer Italije**).

**Obaveza učenja stranog jezika** najčešće počinje u osnovnoj školi i to u nekim zemljama u **prvom razredu osnovne škole** odnosno **od sedme godine (Finska) ili šeste godine (Italija)**, a u nekim zemljama u **drugom razredu osnovne škole (Litvanija)**.

S druge strane, u određenom broju analiziranih zemalja iako ne postoji obaveza uvođenja programa stranog jezika, **zakonodavstvo predviđa mogućnost organizovanja programa ranog učenja stranih jezika**. Tako, na primjer, **neke obrazovne ustanove u saveznoj pokrajini Beč u Austriji nude časove stranog jezika sa predavačima čiji je to maternji jezik** (engleski, španski, italijanski itd). Međutim, to se **organizuje na dobrovoljnoj osnovi i zavisi od obrazovnog koncepta ustanove**. U Estoniji se, prema pravilu, sve nastavne aktivnosti i aktivnosti učenja organizuju na estonskom jeziku, s tim što **organi lokalne samouprave mogu donijeti odluku da se aktivnosti organizuju na nekom drugom jeziku**. U Finskoj, **lokalne samouprave imaju mogućnost organizovanja jezički-orientisanog predškolskog obrazovanja i vaspitanja ali na dobrovoljnoj osnovi** tako da predškolske vaspitno-obrazovne ustanove i škole **mogu ponuditi obrazovanje na stranim jezicima** gdje se čak do jedne četvrtine aktivnosti organizuje na stranom jeziku. U **Francuskoj** je, na primjer, 2015. godine pokrenut **program učenja stranog jezika** za djecu uzrasta od četiri godine pa nadalje, s tim što **osim engleskog, programom mogu biti obuhvaćeni i drugi strani jezici**, naročito u regionima koji se graniče sa Španijom, Italijom ili Njemačkom. Takođe, **hrvatsko zakonodavstvo predviđa da se u vaspitno-obrazovnoj ustanovi ostvaruju programi ranog učenja stranih jezika** i drugi programi umjetničkog, kulturnog, vjerskog i sportskog sadržaja te da je **elementarna komunikacija na stranom jeziku jedna od sposobnosti koju treba da stekne dijete tokom godine prije polaska u osnovnu školu**. U Norveškoj je podzakonskim aktom **predviđena mogućnost učenja stranih jezika odnosno pokretanja projekata za učenje engleskog ili nekog drugog stranog jezika** u kontekstu istraživanja i razvijanja lingvističkih sposobnosti, razumijevanja jezika i



mnoštvo različitih oblika komunikacije. U **Sloveniji**, iako zakonodavstvo ne predviđa tu obavezu, **predškolske vaspitno-obrazovne ustanove** u okviru određenih programa **nude organizovane kurseve stranih jezika** koji su klasifikovani po vaspitnim grupama u zavisnosti od uzrasta i to na: **jezičke igraonice** (od 2 do 4 godine) i **jezičke radionice** (od 4 do 6 godina). Isto tako, u skladu sa zakonodavstvom **Srbije, dio programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja ili program u cjelini, može da se ostvaruje i na stranom jeziku**, odnosno dvojezično, na stranom jeziku i na srpskom jeziku ili dvojezično, na stranom jeziku i na jeziku nacionalne manjine a ukoliko se program vaspitanja i obrazovanja ili njegov dio ostvaruje na stranom jeziku, prije njegovog donošenja pribavlja se saglasnost ministra.

*U nastavku rada predstavljene su detaljnije informacije u vezi sa navedenom tematikom u slučaju Austrije, Belgije, Estonije, Finske, Francuske, Hrvatske, Italije, Litvanije, Norveške, Slovenije, Srbije i Španije.*



## 2. KOMPARATIVNI PREGLED

### AUSTRIJA

U Austriji **ne postoji zakonska obaveza uvođenja programa engleskog jezika** za djecu u predškolskim vaspitno-obrazovnim ustanovama. Međutim, pitanja u vezi sa organizacijom rada predškolskih ustanova i osnovnih škola definisna su na nivou pokrajina (*Länder*) tako da u svakoj od devet saveznih pokrajina postoje pravila koja se neznatno razlikuju.

Na primjer u saveznoj pokrajini Beč, koja je ujedno i glavni grad i pokrajina sa najvećim brojem stanovnika, **neke obrazovne ustanove nude časove stranog jezika sa predavačima čiji je to maternji jezik** (engleski, španski, italijanski itd). Međutim, to se **organizuje na dobrovoljnoj osnovi i zavisí od obrazovnog koncepta ustanove**.

*Zakonom o predškolskim vaspitno-obrazovnim ustanovama pokrajine Beč*<sup>4</sup> predviđeno je da obrazovni rad u vrtićima ima za cilj unapređenje:

- 1) senzornih i psihomotornih sposobnosti;
- 2) emocionalnih, socijalnih i etičkih sposobnosti;
- 3) kognitivnih sposobnosti;
- 4) lingvističkih sposobnosti.

### BELGIJA

U Belgiji, sektor obrazovanja više nije u nadležnosti federalne države već ta nadležnost pripada francuskoj, flamanskoj i njemačkoj zajednici. Međutim, ni u jednoj od tri zajednice **ne postoji zakonska obaveza uvođenja programa engleskog jezika niti nekog drugog stranog jezika u predškolskim ustanovama**.

### ESTONIJA

U Estoniji, *Zakonom o ustanovama za predškolsko dječje obrazovanje nije propisana obaveza uvođenja programa engleskog jezika* za djecu koja pohađaju vrtić. Predškolske vaspitno-obrazovne ustanove svoj rad usmjeravaju na razvoj opštih sposobnosti kod djece (ličnih, društvenih, vještina igranja i učenja) kao i na sveukupan razvoj u sedam oblasti učenja:

- ✚ životna sredina i ja;
- ✚ razvoj jezičkih sposobnosti;
- ✚ estonski kao drugi jezik;
- ✚ matematika;
- ✚ umjetnost;
- ✚ muzika;
- ✚ fizički razvoj i pokreti.

Prema pravilu, **sve nastavne aktivnosti i aktivnosti učenja organizuju se na estonskom jeziku, s tim što organi lokalne samouprave mogu donijeti odluku da se aktivnosti organizuju na nekom drugom jeziku**. Djeca čiji maternji jezik nije estonski, počinju sa učenjem estonskog kao stranog jezika od treće godine i to:

- ✚ kroz posebne jezičke aktivnosti;
- ✚ integrisanjem učenja jezika sa drugim aktivnostima;

<sup>4</sup> Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Kindergartengesetz, Fassung vom 07.05.2020, <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung/LrW/20000263/WKGG%2c%20Fassung%20vom%2007.05.2020.pdf> (7.5.2020)



✚ primjenom metodologije intenzivnog učenja jezika.

Međutim, kao u mnogim drugim državama postoje privatni časovi engleskog jezika, baleta, fudbala, džudoa i sl. koji se organizuju i održavaju u prostorijama predškolskih ustanova ali su isključivo na dobrovoljnoj osnovi, finansiraju ih roditelji a sama predškolska ustanova nije odgovorna za njihov način i uslove rada niti može uticati na njih.

## FINSKA

U Finskoj, **lokalne samouprave imaju mogućnost organizovanja jezički-orijentisanog predškolskog obrazovanja i vaspitanja ali na dobrovoljnoj osnovi.** Predškolske vaspitno-obrazovne ustanove i škole mogu ponuditi obrazovanje na stranim jezicima gdje se čak do jedne četvrtine aktivnosti organizuje na stranom jeziku.

*Zakonom o obrazovanju i vaspitanju u ranom uzrastu* predviđena je obaveza lokalnih samouprava da organizuju obrazovanje i vaspitanje u ranom uzrastu odnosno prije osnovne škole koja se najčešće pohađa od 7. do 16. godine. Lokalne samouprave su u obavezi sa obezbijede da se djeca u ranom uzrastu obrazuju na finskom ili švedskom jeziku ili na sami jezicima, kao maternjem jeziku djeteta. Osim toga, obrazovanje u ranom uzrastu može biti obezbijeđeno i na romskom kao i na znakovnom jeziku. S druge strane, u dvojezičnim lokalnim samoupravama, obrazovanje u ranom uzrastu organizuje se na službenim jezicima.

Kada je u pitanju učenje stranih jezika u osnovnim školama, od ove godine uvedeno je obavezno učenje stranog jezika, najčešće engleskog, od prvog razreda odnosno od sedme godine dok je ranije učenje stranog jezika počinjalo u trećem razredu odnosno od devete godine. Prvi strani jezik koji se uči u osnovnom školama može biti engleski ali u zavisnosti od lokalnih samouprava i škola, strani jezik može biti i njemački, švedski, ruski, francuski ili kineski.

## FRANCUSKA

Zakonodavstvo Francuske **ne predviđa obavezu uvođenja programa engleskog jezika** za djecu u predškolskim vaspitno-obrazovnim ustanovama. Međutim, 2015. godine **pokrenut je program „buđenja jezičke raznolikosti“** (fr. *éveil à la diversité linguistique*) koji obuhvata djecu uzrasta od četiri godine pa nadalje.

Navedeni program ima dva cilja:

- ✚ upoznavanje djece ne samo sa raznovrsnošću jezika već i sa raznolikošću kultura;
- ✚ razvijanje osjećaja za **strani jezik koji ne mora biti engleski**, naročito u regionima koji se graniče sa Španijom, Italijom ili Njemačkom.

## HRVATSKA

U Hrvatskoj je pitanje predškolskog obrazovanja i vaspitanja te briga o djeci predškolskog uzrasta regulisano *Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju*<sup>5</sup>. Kada je u pitanju program predškolskog vaspitanja i obrazovanja, Zakon predviđa se u vaspitno-obrazovnoj ustanovi ostvaruju:

<sup>5</sup> Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19), <https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju> (13.5.2020)





- ✚ redovni programi njege, vaspitanja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, ishrane i socijalne zaštite djece ranog i predškolskog uzrasta koji su prilagođeni razvojnim potrebama djece te njihovim mogućnostima i sposobnostima;
- ✚ programi za djecu ranog i predškolskog uzrasta sa teškoćama u razvoju;
- ✚ programi za talentovanu djecu ranog i predškolskog uzrasta;
- ✚ programi na jeziku i pismu nacionalnih manjina;
- ✚ programi predškolskog vaspitanja i obrazovanja;
- ✚ **programi učenja stranih jezika** u ranom uzrastu i drugi programi umjetničkog, kulturnog, vjerskog i sportskog sadržaja.

Takođe, *Pravilnikom o sadržaju i trajanju programa predškole*<sup>6</sup> propisuje se sadržaj i trajanje programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja za svu djecu i to tokom godine prije polaska u osnovnu školu, kako za djecu koja jesu polaznici, tako i za djecu tog uzrasta koja nijesu polaznici vrtića. Predškolski program je obavezan program vaspitno-obrazovnog rada sa djecom tokom godine prije polaska u osnovnu školu. *Pravilnikom* je predviđeno da se sposobnosti koje dijete tokom godine prije polaska u osnovnu školu treba da stekne odnose na komunikaciju na maternjem jeziku, **elementarnu komunikaciju na stranim jezicima**, matematičke sposobnosti i osnovne sposobnosti u prirodnim naukama i tehnologiji, digitalne vještine, socijalne i građanske sposobnosti, inicijativnost i preduzetništvo, kulturnu svijest i izražavanje te motoričke sposobnosti primjerene uzrastu.

Osim toga, *Državni pedagoški standard predškolskog vaspitanja i obrazovanja*<sup>7</sup> predviđa postojanje **programa vaspitanja i obrazovanja djece predškolskog uzrasta koji mogu biti redovni i posebni**. Redovni programi su razvojni programi vaspitanja i obrazovanja djece uzrasta od šest mjeseci do polaska u školu koji su namijenjeni djeci za zadovoljavanje njihovih potreba i potreba roditelja u različitom trajanju dok **u posebne programe spadaju: programi učenja stranog jezika u ranom uzrastu**, muzički programi, likovni programi, dramsko-scenski programi, informatički programi, sportski programi te programi ritmike i plesa, ekološki programi, vjerski programi itd.

## ITALIJA

U Italiji **ne postoji zakonska obaveza uvođenja programa engleskog jezika** za djecu uzrasta od 3 do 5 godina. Obaveza učenja engleskog jezika počinje u osnovnoj školi odnosno od šeste godine. Obrazovne aktivnosti za djecu u predškolskim vaspitno-obrazovnim ustanovama podijeljene su u pet "oblasti iskustva" i to:

- ✚ drugi i ja;
- ✚ tijelo i pokreti;
- ✚ slike, zvukovi i boje;
- ✚ glasovi i riječi;
- ✚ poznavanje svijeta.

<sup>6</sup> Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole

[https://www.azoo.hr/images/razno/Pravilnik\\_o\\_sadrzaju\\_i\\_trajanju\\_programa\\_predskole.pdf](https://www.azoo.hr/images/razno/Pravilnik_o_sadrzaju_i_trajanju_programa_predskole.pdf)  
(13.5.2020)

<sup>7</sup> Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN63/08, 90/10), <https://sredisnjikatalogrh.gov.hr/cadial/searchdoc.php?action=search&lang=hr&query=%22Dr%C5%B Eavni+pedago%C5%A1ki+standard+pred%C5%A1kolskog+odgoja+i+naobrazbe%22&searchTitle=on &resultdetails=basic&bid=1AsBFc2DYTyTt2B1V4pyrw%3d%3d&annotate=on> (13.5.2020)



**Pojedine predškolske ustanove mogu organizovati posebne projekte učenja engleskog jezika koje finansiraju roditelji i uz njihovu saglasnost.**

## LITVANIJA

U Litvaniji trenutno **ne postoji zakonska obaveza uvođenja programa engleskog jezika** za djecu koja pohađaju vrtiće. Učenje engleskog (ili drugog stranog jezika) obavezno je od drugog razreda osnovne škole s tim što većina predškolskih ustanova nudi neobavezne časove engleskog ili drugog stranog jezika koji biraju i plaćaju roditelji na dobrovoljnoj osnovi.

## NORVEŠKA

**Zakonodavstvo Norveške** u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja **ne predviđa obavezu uvođenja programa engleskog jezika za djecu u predškolskim vaspitno-obrazovnim ustanovama**. Međutim, u skladu sa *Pravilnikom o okvirnom planu sadržaja i programa vaspitno-obrazovnih ustanova* djeca imaju mogućnost da uče strane jezike.

U skladu sa *Pravilnikom*, jedna od edukativnih oblasti jeste “komunikacija, jezik i tekst” tako da **vaspitno-obrazovne ustanove mogu imati projekte za učenje engleskog ili nekog drugog stranog jezika** u kontekstu istraživanja i razvijanja lingvističkih sposobnosti, razumijevanja jezika i mnoštvo različitih oblika komunikacije. Tako se djeca tokom boravka u vaspitno-obrazovnim ustanovama mogu upoznati sa stranim jezicima i dijalektima kroz rime, pjesme, literaturu i tekstove iz prošlosti i sadašnjosti a vaspitači treba da ih podstiču na igru sa jezikom, kako govornom tako i pisanom, simbolima i tekstem i stimulišu njihovu lingvističku radoznalost, svijest i razvoj.

U okviru edukativne oblasti “komunikacija, jezik i tekst”, vaspitno-obrazovne ustanove pružaju djeci pomoć da:

- ✚ izraze svoja osjećanja, misli i iskustva na različite načine;
- ✚ koriste jezik u izgradnji odnosa, za učešće u igri i kao instrument za rješavanje sukoba;
- ✚ nastave sa razvojem svog konceptualnog razumijevanja i upotrebe raznog vokabulara;
- ✚ se igraju i eksperimentišu sa jezikom, ritmom, zvukovima i riječima;
- ✚ otkrivaju razne bajke, priče, legende i druge oblike izražavanja;
- ✚ pronadu uzbuđenje i radost u čitanju naglas, pričanju priča, pjevanju i vođenju razgovora;
- ✚ stvore različito lingvističko okruženje u kojem djeca mogu uživati u korišćenju jezika i komunikaciji sa drugima.

## SLOVENIJA

U Sloveniji, **zakonodavstvo** u oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja **ne propisuje obavezno uvođenje stranog jezika**. Međutim, to ne znači da djeca u vrtićima ne uče strani jezik budući da u okviru određenih programa **predškolske vaspitno-obrazovne ustanove nude organizovane kurseve stranih jezika koji su klasifikovani po vaspitnim grupama u zavisnosti od uzrasta**. Tako su, zbog velikog interesovanja za učenje stranih jezika u ranom uzrastu, organizovani brojni kursevi za djecu i to izvan vrtića, što predstavlja dobar osnov za dalje učenje stranih jezika tokom osnovnog obrazovanja.



U pogledu stranih jezika, najpopularniji strani jezik je engleski ali djeca imaju mogućnost da uče i druge strane jezike poput njemačkog, italijanskog ili francuskog.

Programi za učenje stranih jezika u predškolskim vaspitno-obrazovnim ustanovama klaifikovani su prema uzrastu i to u dvije grupe:

- ✚ od 2 do 4 godine: jezičke igraonice;
- ✚ od 4 do 6 godina: jezičke radionice.

Stoga, iako zakonodavstvo ne predviđa obavezno uvođenje programa stranog jezika za djecu koja pohađaju vrtiće, djeca zajedno sa svojim roditeljima imaju mogućnost izbora koji strani jezik žele da uče.

## SRBIJA

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje i vaspitanje u Srbiji regulisano je *Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju*<sup>8</sup> u skladu sa kojim se vaspitno-obrazovni rad ostvaruje na srpskom jeziku dok se za pripadnike nacionalnih manjina vaspitno-obrazovni rad ostvaruje na jeziku nacionalnih manjina, a može da se ostvaruje i dvojezično na jeziku nacionalnih manjina i na srpskom jeziku, ako se za to opredijeli najmanje 50% roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika djece. Takođe, dio programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja ili program u cjelini, **može da se ostvaruje i na stranom jeziku**, odnosno dvojezično, na stranom jeziku i na srpskom jeziku ili dvojezično, na stranom jeziku i na jeziku nacionalne manjine. Ukoliko se program vaspitanja i obrazovanja ili njegov dio ostvaruje na stranom jeziku, prije njegovog donošenja pribavlja se saglasnost ministra.

## ŠPANIJA

Predškolsko obrazovanje u Španiji (*Educación Infantil*) nije obavezno i obuhvata dva ciklusa: pri ciklus je od nula do tri godine starosti, a drugi od tri od šest godina starosti. Obrazovanje u zemlji besplatno je od treće godine starosti.

U skladu sa *Uredbom 3960/2007 od 19. decembra 2007. godine*, kojom se utvrđuje nastavni plan i program za organizaciju predškolskog obrazovanja, drugi ciklus obrazovanja djece (od 3 do 6 godina) mora obuhvatiti pristup **usmenoj upotrebi stranog jezika** u komunikaciji prilikom rutinskih aktivnosti i situacija u učionici. U principu, cilj ovog programa je da djetetu obezbijedi potrebne vještine za izražavanje i komunikaciju na jeziku po sopstvenom izboru, kao i stvaranje pozitivnog stava prema stranom jeziku. Shodno Uredbi, neophodno je razviti pozitivan stav prema sopstvenom jeziku i jeziku drugih, te podstaći osjećaj i radoznalost za poznavanje drugih jezika.

Propisima **nije predviđen uslov da strani jezik bude engleski**. Međutim, u praksi je to jezik koji se uči u najvećem broju slučajeva.

Kao što je prethodno navedeno, obrazovanje u ranom djetinjstvu nije obavezno, ali u slučaju pohađanja tog nivoa obrazovanja, **propisana je obaveza učenja stranog jezika za djecu uzrasta od tri godine pa nadalje**. Obaveza učenja stranog jezika odnosi se na svu djecu navedenog uzrasta, te nije potrebna saglasnost roditelja niti stručnih lica. Što se tiče uzrasta djece od nula do tri godine, ne postoji zakonska obaveza za učenje stranog jezika, već od predškolskih ustanova ponaosob zavisi da li će u nastavni program uvrstiti strani jezik.

<sup>8</sup> Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Sl. glasnik RS", br. 18/10, 101/17, 113/17, 95/18 i 10/19)

<https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-predskolskom-vaspitanju-i-obrazovanju.html> (13.5.2020)



Sve autonomne zajednice prilagodile su pomenutu uredbu kako bi je uskladile sa svojim propisima. Na primjer, u regionu Mursija (*Región de Murcia*), *Odlukom od 254/2008 od 1. avgusta 2008. godine kojom se uređuje nastavni plan i program drugog ciklusa obrazovanja djece u autonomnoj zajednici regiona Mursija*, propisano je učenje stranih jezika pod istim uslovima koje propisuje Uredba 3960/2007. Konkretno, u Odluci se navodi da učenje stranog jezika počinje u prvoj godini drugog ciklusa obrazovanja djece. Dalje, metodologija učenja stranog jezika u ovoj fazi treba da bude usmjerena na njegovanje pozitivnih stavova prema upoznavanju jezika i kulture, kao i na sticanje vještina usmenog razumijevanja. Cilj je da se učenje prilagodi situacijama koje su uobičajene za djecu, koristeći pri tom strani jezik kao osnovu komunikacije kroz aktivnosti namijenjene različitim stilovima i ritmu učenika.



## IZVORI INFORMACIJA

Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN63/08, 90/10),  
<https://sredisnjikatalogrh.gov.hr/cadial/searchdoc.php?action=search&lang=hr&query=%22Dr%C5%BEavni+pedago%C5%A1ki+standard+pred%C5%A1kolskog+odgoja+i+naobrazbe%22&searchTitle=on&resultdetails=basic&bid=1AsBFc2DYTyTt2B1V4pyrw%3d%3d&annotate=on>

ECPRD Request no. 4392 „*Learning English as a foreign language at preschool (pre-primary) education level*“, 11 May 2020

Gesamte Rechtsvorschrift für Wiener Kindergartengesetz, Fassung vom 07.05.2020,  
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung/LrW/20000263/WKGG%2c%20Fassung%20vom%2007.05.2020.pdf>

Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole,  
[https://www.azoo.hr/images/razno/Pravilnik\\_o\\_sadrzaju\\_i\\_trajanju\\_programa\\_predskole.pdf](https://www.azoo.hr/images/razno/Pravilnik_o_sadrzaju_i_trajanju_programa_predskole.pdf)

Savic, Vera, 2016, Current issues in learning English as a foreign language at preschool: Challenges and prospects,  
[https://www.researchgate.net/publication/324227592\\_Current\\_issues\\_in\\_learning\\_English\\_as\\_a\\_foreign\\_language\\_at\\_preschool\\_Challenges\\_and\\_prospects](https://www.researchgate.net/publication/324227592_Current_issues_in_learning_English_as_a_foreign_language_at_preschool_Challenges_and_prospects)

Victoria A Murphy and Maria Evangelou, Early Childhood Education in English for Speakers of Other Languages, British Council 2016,  
[https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub\\_F240%20Early%20Childhood%20Education%20inners%20FINAL%20web.pdf](https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub_F240%20Early%20Childhood%20Education%20inners%20FINAL%20web.pdf)

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19),  
<https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>

Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Sl. glasnik RS", br. 18/10, 101/17, 113/17, 95/18 i 10/19), <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-predskolskom-vaspitanju-i-obrazovanju.html>